

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrate za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Kmetje, bodimo složni!

Na Angleškem je kmečki stan tako maloštevilen, da se v navadnem, neznanstvenem pogovoru lahko trdi: Na Angleškem kmečkemu stanu ni. Edini kmečki pridelki, ki pridejo v poštev, so: preja, bombaž in ovčja volna, kar že samo dokazuje slab razvoj angleškega kmečkemu stanu. Toda za državo ni najhujši nedostatek, da je v njej tako malo kmečkih pridelkov zaradi pomanjkanja kmečkemu stanu, ampak to pomanjkanje vpliva mogočno na razvoj angleškega naroda v drugem oziru. Angleški narod je začel v zadnjih desetletjih duševno in telesno hirati. Sedaj je angleško ljudstvo nakopičeno po mestih in obrtniških krajih. Vsled širokovestne nračnosti in neprestanega, hudega telesnega napora pa prebivalstvo takih krajev povsod hira, kjer nima dotoka z dežele. Kmečki stan je v obče duševno in telesno močan stan, z njim se poživljajo in obranjujejo mesta in obrtniški kraji. Ker tega stanu na Angleškem ni, zato propada narod duševno in telesno. To so že dobro uvideli tudi angleški politiki in sedanje ministrstvo namerava državnemu zboru predložiti predlog, kako se na Angleškem zopet ustvari kmečki stan.

Za avstrijskega kmeta je to zopet lepa vzpodbuda, da tirja od države, naj se vse postavodajalstvo ozira bolj na kmečki stan kakor doslej. To ne bo samo v korist kmetu, ampak tudi državi. Avstrija stoji na velevažnem razpotju. Število kmečkemu prebivalstva leto za letom pojema. Sedaj je še 60 odstotkov vsega prebivalstva kmečkemu stanu, toda če država ne bo spremenila svoje politike, če ne bo vsega storila za ohranitev kmečkemu stanu,

potem bo kmalu prišel preobrat, in Avstrija ne bo več pretežno kmečka, ampak obrtniška država. In tedaj bo prišla tudi doba, ko se bo, kakor sedaj Angleška, željno ozirala po kmečkemu stanu, in ker ga ne bo, si ga bo morala ustvariti.

Toda avstrijski kmetje nikakor ne smemo pripustiti, da bi bili za poskus, kako bo Avstrija brez kmeta propadla, ampak naša naloga je, da si obranimo in obdržimo v Avstriji svoje stališče, če le mogoče, tudi utrdimo.

Kmečkemu stanu manjka v Avstriji one organizacije, ki bi ga naredila za gospodarja svojih pridelkov. Sedaj določuje ceno kmečkim pridelkom kapitalistični trgovec, ne pa kmet. Ta rešilna organizacija bi bila stanovska zadruga organizacija. Vlada naša je sicer dosegla, da se je sprejelo v državnem zboru nekaj splošnih določil o tej organizaciji, potem pa je pustila vse pri miru. Nasprotno pa vlada na Nemškem s poukom in denarjem vrlo sodeluje pri kmečki organizaciji in upati je, da se bo tamkaj organizacija srečno izvršila ter podelila s tem kmečkemu stanu nepremagljivo moč v državi.

Združjenje avstrijskega kmečkemu stanu bi imelo za posledico, da bi se lahko obvaroval vseh škodljivih prikazni, ki ga sedaj uničujejo. Amerikanski poljski pridelki, ogrsko žito, živina podonavskih držav pritiskajo ceno naših proizvodov tako nizko, da se kmetovanje ne izplača več, ker vedno stroški presegajo dokodke. Kakor hitro bo kmet gospod svojih pridelkov, tedaj bodo izginile še tudi vse druge žalostne prikazni, zaradi katerih si naši preučeni politiki toliko terejo glave, kakor so zadolžuje zemljišč, pomanjkanje poslov ter drugih delavskih moči itd. Priskrbite, da bo kmet imel denar, in izginilo

bo zadolženje zemljišč, h kmetu bodo prišle zopet delavske moči, ker bo jih lahko boljše plačeval, sploh kmet ne bo več tarnal zaradi slabih časov. Podlago za ta preobrat najdete samo v združenju vsega kmečkemu stanu v Avstriji.

Kmetu pa se ne bo tako dolgo od nobene strani izdatno pomagalo, dokler se ne bo bolj brigal za javne razmere, dokler ne do dosege, da se začne v javnosti upoštevati tudi kmečka politika. Pri naših severnih bratih se v tem oziru godi velik preobrat. Tam sili kmečka politika z veliko silo v ospredje. Češki kmetje so si poskrbeli pravočasno za izobrazbo, in kot stanovsko visoko izobraženi možje so postali odločilni činitelji v češki politiki.

Slovenski kmetje moramo posnemati svoje češke brate. Zjedini se vsi ter si skrbimo za izobrazbo in potem tudi za veljavo v naši slovenski politiki. Posebno vas, kmetje, ki se še zbirate okoli „Štajerca“, prosimo, pustite svoja stranska pota in pridružite se nam, ki nismo samo zavedni Slovenci, ampak tudi zavedni kmetje. V slogi je naša moč, v njej bo tudi naša zmaga!

Mlekarstvo na Spod. Štajerskem z ozirom na sosedne dežele.

Pred menoj leži delo: „Mlekarske zadruge in druga podjetja v izkoriščanje mlekarskih proizvodov v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel koncem l. 1904. Po uradnih virih sestavilo c. kr. poljedelsko ministrstvo.“

V tem delu se pač nahajajo sicer same subparne številke, a te govorijo cele zvezke. Ako pre-

tudi moji sokoli so že pisali spomne v turške kože. Mir pa bo tedaj, ko iztrebimo te divjake!

Nekaj hipov je zavladal molk. Vsi so strmeli nekam v praznoto. Vsak je pa mislil na svojo domovino in nesrečo, katera visi nad njo, kakor prokletstvo. Samorad Pavlovič, iskren domoljub, si je zamislil na čase, ko se je še on boril za domovino in vero. Takrat niso dosegli ničesar. Daj Bog, da se ne bo sedaj prelivala zastoj kri! On je sicer malo vedel, kaj se vrši okrog, da je izbruhnila vstaja, da se je pričelo delo osvobojenja. Živel je zase in Kosenko.

„Kaj se udajamo žalosti?“ reče Žarko. „Če treba, sežemo po jataganih*) in pokažemo, da domovina nima samo izdajce, ampak tudi dovolj krepkih sinov, ki jo čuvajo in branijo!“

„I seveda, seveda,“ zamomlja Vjeruša. — „Solnce je že davno zašlo, pa tudi jaz bi rad zašel kam! Danes se mi ne zljubi dalje. Pri tebi sem že mnogokrat zlagal svoje kosti, Pavlovič, pa še nocoj mi daj kak prostor.“

„Konje v stajo,“ ukaže Kosenka, „ljudje pa v hišo! Vidva tudi ostaneta pri nas nocoj! Jutri se še kaj pomenimo,“ se obrne k Žarku in Slavišu.

Starec Vjeruša se podpre in zasope. „Tfu... glej, kako ti zapoveduje! Boga mi, ženske bi ne poslušal!“

Konje so spravili v stajo. Vjeruša je spal, ka-

*) velik nož.

LISTEK.

Za križ in svobodo zlato!

Balkanska povest. Spisal I. V. Starogorski.

(Dalje.)

„Habaha!“ so se nasmejali, Vjeruša pa je pogladil svojo brado in pljunil.

„Čaj, ti podlasica, čaj; tudi jaz ti bom zapel, pa ne sedaj!“

„Saj ne znate?“ se je nasmejala Kosenka.

„Ne znam? Pa še kako... Tfu, tfu... ti bo že Žarko znal,“ ji je še zašepetal na uho.

Kosenka se je nasmejala, da se je videlo dvoje vrst belih zob.

„Kdaj pa bo poroka?“ vpraša Vjeruša.

„Za štirinajst dni,“ odvrne ded Pavlovič. „In še to se predolgo zdi tej grlici.“

„Ooo... zasopih Vjeruša. Potem bo pa pela:

in da bile so oči
mokre, Bog vé kolko dni...“

„Ded Vjeruša se samo norčuje, kakor če bi plesal s Turki navaden ples!“

„Znabiti ga bo treba kmalu in tvoj Žarko z nami vred. Ni res, Slaviša?“

„Vse tako kaže!“

„Da pojdemo na krvavi ples?“ vpraša Pavlovič.

„Gotovo! Poizvedel sem že od raznih strani, da misli Osvinbeg naložiti zopet nekoliko človeškega blaga.“

„In potem si ga hoče poiskati med nami reveži!“

„Tako je!“ reče Vjeruša. „Ali naj ne grem mimo pekla, če mu ne zaleti! Tisti njegov sluga, — naj ga pohodijo race — tisti Holnban je pol besa.“

„Holnban? Že zopet ta,“ vzklikne Kosenka in neka tesnoba ji stisne srce. „Svoje krvi ne bo izdajal! Saj je tudi krščen.“

„Krščen?“ se razjezi Vjeruša. „Krščen mohamedanec je hujši od petih vragov! Kdor se druži z zverjadjo, je sam zver!“

„Torej se množe čete vstašev?“ vpraša ded Pavlovič Slavišo.

„Množe in še zelo! Ni možno več prenašati teh grozovitosti! — Ako je kje zala devojka, in teh med rajo ne manjka, že si pride Turak po njo. Povrh pa še pokolje in požge, kar doseže. Ni še davno, da je neka tolpa teh divjakov planila na ženitvanjski sprevod, ki se je vračal od poroke, pobila svate in ženina, nevesto pa odvedla. Tega ne moremo več mirno gledati! Tudi bolgarski knez zbira vojake, da požene Turka, in mi naj držimo križem roke? Ne pomaga nam nikdo, toraj si pomozimo sami do svobode. Po drugih okrožjih se že koljejo,

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo.